

אורי הולנדר ים בעל חלומות

פרק מנובלה

הוקל לה. קראה: מעשיות דמיוניות, שובבות, צבעוניות. אחר כך הביטה מבעד לחלון. אחר כך שכבה במיטה. אחר כך קמה, ולא ידעה אם לקרוא או לכתוב. אחר כך חלמה.

בחלומה היו המים חסרי מנוחה. אור נזרע בקרקעית, ואבנים ספוגיות ריחפו אנה ואנה. עשב ירוק וסמיך התפשט במפלסים העליונים. דממה בקעה חשכה, אבל לא היתה בהלה, לא נפל דבר חדש, ולא היתה ציפייה לחידוש. חיי המים לפניך, אמרה לעצמה בתוך חלומה, וקולה היה מוזר.

אחר כך באה להקת דגים, שהטילו ביצים קטנות מאוד: אחדות נלכדו בצמחים או בפיות־צבים, אחרות אברו בקרקעית. אחר כך הגיח מן העשב דיונון ארך־זרועות. הדגים התעשתו במהרה, ניקרו בכשרו והרגוהו. אחר כך התפשט הבלו השחור, והראייה נעשתה בלתי אפשרית. דגים רבים עצמו את עיניהם, אבל היא נותרה ערה, מתבוננת מבעד לחלום בקרום הדגה הנמה, אחוזה בו כשלהבת בגחלת.

כשהתעוררה בבגדים יבשים, החליטה לצאת לטיול. החוף היה נקי והמראות צלולים. הלכה והלכה ולא התעייפה, שמחה על מרצה והוסיפה ללכת. הים עמד. זהרורים שטו בתכלת, מבלי דעת אם מקורם במים עליונים או תחתונים. ביום שמש זה דמו הגלים ללטיפה לחה וקרמונית על לחי החול.

בקצה הים היה מראה מוזר: שחפים התגודדו סביב עצם שחור שנבלל בסנוורים. מחמת הליכתה המהירה לא שמה לב למראה הזה. כשהגיעה לסוף החוף, למקום שממנו עולה השביל העקלקל העירה, סבה לאחור.

בבית מיינה את בגדיה. מחלצות משונות, כובעים, צעיפים שלא לבשה מעודה. אפילו מאין צצו לא ידעה. מעולם לא חשקה בצעיף. אחר כך בישלה ארוחה. (מתוך הרגל – לשניים.) סרטנים, חציל מטוגן, מרק דגים. אחר כך נזכרה בשורות שפעם באו לה, אבל רק ברוחן נזכרה ולא במילים עצמן. אחר כך איבקה מגבות וסדינים ופתאום נזכרה שצריך להאכיל את החתול. חיפשה בבית ולא מצאה. אחר כך הבחינה בו בחוץ, מתנמנם בנחת על החול החם. הניחה לו ושבה לבגדיה. אחר כך התעייפה. אחר כך הביטה בחלון וקיוותה שהערב ירד. אחר כך חלמה בהקיץ.

הוא, מלח פצוע, צנח אל התהום העתיקה, אל חלומות אצָה. המלח הזועם זָרַח את מותו. היא הביטה בו בחרדה הולכת וגוברת. גופו השקט נעטף אֶלְסָרִים, המון המוני אלסרים מלוחים, תת־ימיים. יופי הוא אות מבשר־רע. ואז – היא לא שמעה שום רחש, אבל ידעה – מן העשב הגיח דיונון. עכשיו עמד חששה להתממש. החיה קרבה אל המלח, כבדה ומבעיתה, בביטחון טורף היודע את נפש טָרְפוֹ. היא קיוותה בכל מאודה, אבל הזרועות הלכו וגדלו. מכיוון שחלמה בעיניים פקוחות, עצמה אותן בחוזקה. ואז התחולל נס: בתרועת־ים הגיחה מן העשב סיעת דגים, הסתערה על הדיונון ובתום קרב קצר המיתה אותו. אחר כך עסקו הדגים בהתרבות. אחר כך הפכו חלק מהם לאבני־בְּרָקָן, והחלו לשקוע. אחר כך באה להקת דגים נוספת, אבל פחות הדורה, נושאת צדפים. הדגים הלוחמים פרשו למיטות־צָדָף. אחדים עסקו בלעיסת שיירי התפֶלֶץ הימי.

היא הבינה שהערב עוד רחוק. שעות היום בקיץ הנורא, שממה מוארת, ואחריהן השעות המתקצרות בחורף, ושוב שְׁמֵמֶת־פֶּתָאוּם. ואין איש, הרוח נושבת בגדים ריקים, וגופה חם, חם לה, וכל פינות הבית חדות ועוינות אותה. אינה יכולה לשכב, לא לשבת. דבר־מה בעולם דובב בלי הרף.

כך עמדה מול החלון הפתוח לרווחה ונוכחה לדעת שמחשבותיה אבדו לה. פתאום הבחינה בפרוות־חתול תופחת, מבצבצת ועולה מתוך אצבעותיה. מיששה אותו ברוך וחשבה: לו הייתי רכיכה ימית, יכולתי לפחות לצרוב אותו. החתול חש בהרהוריה ושרט אותה בכוח. היא זעקה בכאב וניסתה להכותו, אך הוא חמק ממנה בזריזות ונס אל המטבח.

עכשיו תשלם על הכול, אמרה לחתול, לקחה ביד את המגהץ, ורצה. מיד נפלה במלכודת־חוטים שטמן לה. ניסתה להתרומם, אבל החוטים היו סמיכים ודביקים, כנראה נמשחו בחומר כלשהו. בינתיים העידו הקולות הבוקעים מן המטבח כי החתול נערך לפעולה. עד מהרה הגיח משם ובירד קוצץ־בְּצָלִים. כשהבחינה בנשק, העיפה מבט סביבה, ראתה קערת פְּרוֹת, חפנה לימון בכפה והשליכה. הלימון החטיא. החתול נבהל, אך לא מש ממקומו. אחר כך נהם נהמה קטנה וניענע בזנבו לאות התגרות. בינתיים הצליחה להשתחרר מפיתיון־החוטים. התרוממה, ועכשיו ידה היתה על העליונה. חלצה כפכפים וזרקה. כפכף ראשון פגע בחלון וסדק אותו. כפכף שני פגע בגב החתול, והוא יילל יללה פראית והסתער. פרצה התגוששות. זה שורט ונושך, זו נושכת ושורטת. נהי וגידופים, החתול הזועם חבט בה בקוצץ־הבצלים ופצע את פניה. היא השיבה מלחמה שְׁעֵרָה בעגילים חדים, ואחר כך בידים חשופות, ולאחר מאמצים רבים הצליחה ללפות את החתול בגרונו. בין כך ובין כך נפגע

צווארה. החתול החל לחרחר. היא לא הרפתה. אבל אז פגע הכלי החד ברקתה וסיחרר את החרר כולו.

בינתיים מים חילחלו אל הבית מן החלון הסדוק. רטיבות קלה הפכה להצפה, הצפה הפכה אט אט לשיטפון. כיסאות המטבח ורהיטי פינת האוכל שייטו למעלה מעלה, עד שריחפו בגובה התקרה. היא שכבה בקרקעית, על הגב, משותקת. דבר-מה זחל על בטנה, אולי צב, אולי תולעים. אבדה לה התחושה בגפיה. החתול צחק, דעך, ולא נשמע עוד. דממה רוחשת המתה. דגים קטנים בקעו מהיכן שבקעו, ומילאו את החלל בריבוי. לה היה קר. זרמים עדינים, שבים ונשנים, נשקו לה. (לא ברוך, בהתגרות.) מחשבותיה התועות נלכדו בשוני. החשיך.

שיירת-דגים אפלה חלפה על פניה, מסע צליינות מימי אל ארץ עֶשֶׂב. חיה משוננת, עתירת סנפירים, נעצה בה מבט מבוהל. פתאום פעל דבר-מה, והחלל הקציף. הקצף התפזר, ובמים שרה רוגע גדול. פה וְשם עוד הבליה מְחוֹשׁ, שמיהר לחמוק אי-לאן בתנועה שובבית. לבסוף החושך היה מוחלט.

אינני רוצה לחשוב בחושך כזה. נדמה היה לה שהיא מפוחדת. אז עבר רעד באדמה הרבוקה לגבה, ומתוך גבה פָּלַח קול קוסמת-המים: אישה, מה מעשייך כאן, בממלכת הים? אינני יודעת. אישה, כלום אינך מכינה את גודל הסכנה? אינני יודעת. אישה, מדוע נטשת חתול לאנחות, מדוע אינך יודעת? אינני יודעת, אני משותקת כמו דג על צלחת. גופי מלא תולעים. הציילו! אני טובעת בלי להיחנק.

אישה, הוסיפה קוסמת-המים, חצית גבולך. האם את מחפשת מְלַחִים מתים? חדלי לצוד אותנו, אנחנו הטורפים! אין מכאן שיבה. אני מתרה בך. סבלנותי פוקעת. אישה! אם לא תגוזי חיש, אשסה בך את עבדי הנאמן והנפלא. אדונית הרוחות! אני משותקת. אינני מחפשת מְלַחִים. השיבי לי את קולי. השיבי לי את קולי...

במים השקטים הרחוקים, האומרים סוד שחור, נפער פער. רגעים חלפו ודבר לא אירע. אפשר שהרוגע שהופר ישוב על כנו. אבל אז נפלט מן המחשך הָרוּחַ ריר לבנבן, שהזדחל על גחונו, נמשך ונמתח, עד שהיה לתולעים דקיקות, ארוכות מאוד, שגופן הלך והתעצם. התולעים היו לגזעים – והגזעים לזרועות עבות, ששפעו חידודים מרעילים ופלטו איבה סגולה. גופן היה גוף החיה הימית. אוי לי שזה סופי. לא לגוף כזה פיללתי.

החיה הביטה בה. היא הביטה בחיה. איזו קרבה מוזרה היתה ביניהן, איחוד שאין לו אח ורע. בהינף זרועות אָטִי, כלל לא מגושם, החלה התנועה אל הטרף. השיבי לי קול. השיבי לי קול ואספר לך סיפורים קשים, מהתלות מפלצתיות.

אגב ריחופה המלכותי הותירה החיה שובל אדמוני מרהיב. דגים שנקלעו בטעות למסלולה השתאו והרכינו ראש לפני רשות המים, ששמות נוראים חקוקים בזרועותיה. צדפים מעופפים געשו סביב הזרועות, מנצנצים בלובן שישי, לוחשי זמר ממית. לראשה חסר העיניים היו ארבע עטרות ססגוניות, שבזהבן נברא הים. אדונית המים, אני כוהנת יבשה. אם אלקח תיפגעי. הביטי וראי, אבני שיש טהור ואש מתלקחת.

היא עצמה את עיניה. ריח החיה עלה באפה. האם נטרפה דעתי? סרדין וטבחית במזמוטי חתן וכלה. אם בגופי איני יודעת ומחוץ לגוף אינני יודעת, מי ידע? מותי מתהום הים יבוא.

את מזרע מנשקי העגל, צורחת קוסמת-המים. אני מים טהורים, משיבה האישה. המים מתערבלים בקצות אצבעות רגליה, מלמדים שהחיה קרובה. צאי מתוכי, צורחת קוסמת-המים, צאי ממני! אויה לאהובי שגורלו נגזר במגזרי ברזל. חוסי עליו, חוסי ואתן לך קול. תני לי קול! תני לי קול! הבטיחי שתחוסי עליו. כן, אני מבטיחה. היא לך – זכות הצעקה. קולה זיעזע את דופנות הים מקצה ועד קצהו.

אחר כך שבה השלווה. דגים קטנים בקעו מהיכן שבקעו, והטילו ביצים קטנות מאוד. זהרורים שטו בתכלת, מבלי דעת אם מקורם במים עליונים או תחתונים. חלף ליל האמברוסיה ועבר. המים היו ריקים מאדם.